

KEŘ, KTERÝ HOŘÍ, ALE NESHOŘÍ

Ex 3,1-15

Setkání s Bohem

Když se člověk setká s Bohem, bývá to vždy setkání nevšední. Své o tom věděli Abraham, Jákob, Mojžíš a další. Pokaždé, když se setkali s Bohem, něco se v jejich životě změnilo. Abraham slyší Boží volání a vydává se na cestu do neznámé země, Jákob spatří žebřík sahající do nebe a rozhoduje se pro službu Hospodinu; jindy se utká s Bohem v zápase a obdrží požehnání, Mojžíš vidí hořící keř a jeho život od té doby už nikdy nebude stejný jako dřív. Samuel slyší Boží hlas a stává se prorokem, podobně Jeremjáš, Izajáš a další. K Marii přijde anděl od Boha a změní se svět. Petr se setká s Ježíšem a stává se rybářem lidí. Saula srazí z koně vidění Krista a z pronásledovatele církve se stane nejvýraznější misionář v historii křesťanství. Jan spatří Krista na ostrově Patmos a do Bible přibude kniha, otevírající lidem největší naději v dějinách. Každý nebude Abrahamem, Mojžíšem nebo Jeremjášem. Ale s každým z nás se Bůh setkává a vtahuje do svého příběhu. Každého jeho osobitým způsobem a žádný z těchto způsobů není malý, zbytečný ani marný.

Hořící keř

Máme dnes před sebou příběh o setkání Hospodina s Mojžíšem. Toto setkání, které se stalo v ústraní všeho tehdejšího významného dění, nakonec ovlivnilo historii celého národa a skrze něj nakonec i celé národy.

Kdo byl Mojžíš asi netřeba dlouze připomínat. Izraelita, který se narodil do velice těžkých dob. Izrael se svíjí v egyptském otroctví, zostřeném navíc genocidními snahami nového faraona. Ten nařizuje usmrcení všech židovských novorozenat mužského pohlaví. Mojžíš je puštěn v ošatce po Nilu a díky tomuto odvážnému činu víry své matky přežije a nakonec se dokonce dostane k egyptskému dvoru jako chráněncem faraonovy dcery, která jej vytáhla z vody a osvojila si ho. Dalších 40 let se neděje asi nic zvláštního. Mojžíš dospěje a je vychován „ve vší moudrosti egyptské“ (Sk 7,22), jako egyptský dvořan. Sepětí s trpícími židovskými bratry u něj ale nevyhaslo. V zápalu zabíjí jednoho ze surových egyptských dozorců. Když se vše provalí, musí uprchnout a zachránit holý život. Tak se dostává do Midjánu, kde se ožení a stane se pastýřem ovcí. To pak trvá dalších 40 let.

A zde zastihuje Mojžíše náš dnešní příběh. Mojžíš asi už docela zapomněl na snahy a plány své mladosti stát se spasitelem Izraelců. Na 40 let ho pohltila pustina a vypadá to, že v ní také nakonec dožije. Je v ústraní pastýřem ovcí, má svou rodinu a zdá se, že mu tam nakonec ani nic nechybí. A pak se to stalo.

„Mojžíš pásal ovce svého tchána Jitra, midjánského kněze. Jednou vedl ovce až za step a přišel k Boží hoře, k Chorébu“ (v. 1). Hora Choréb je nazývána „Boží horou“. Zřejmě kvůli tomu, že později zde došlo k setkání Boha s lidem Izraele. Tradičně totiž bývá Choréb ztotožňován se známou horou Sinaj, kde později obdržel Izrael Desatero. Ale to je vše otázkou budoucnosti. Nyní Mojžíš přichází k tomuto pohoří nic netuše. Hledá zde prostě nové pastviny. Nic zvláštního na té hoře není. Až na jednu věc. Hořící keř. Zvláštní úkaz se zjevil Mojžíšovi. Keř, který hoří, ale neshoří. A v tom plápolajícím ohni se mu ukázal Hospodinův posel a zazněl z něj Boží hlas.

Proč si Bůh zvolil zrovna hořící keř jako místo setkání s Mojžíšem? Nelze to říci jednoznačně. Výklady se různí. Osobně v hořícím, ale neshořelém keři vidím symbol Boží svaté přítomnosti, která „plane“, ale nechce zahubit. Keř hoří, ale neshoří. Boží svatost je něco nedotknutelného, co jej odděluje od všeho ostatního. Hříšnému člověku není možno jen tak do blízkosti tohoto Boha vstoupit. Bůh náš je spalující žár, čteme v Žd 12,29. Ale zároveň tato spalující Boží svatost nechce zahubit. Plane, ale nechce zničit, nechce sežehnout.

Svou Boží svatost připomíná Hospodin Mojžíšovi výslovně hned v následujících verších. Mojžíš si řekl: „Zajdu se podívat na ten veliký úkaz, proč keř neshoří.“ Hospodin viděl, že odbočuje, aby se podíval. I zavolal na něho Bůh zprostředku keře: „Mojžíši, Mojžíši!“ Odpověděl: „Tu jsem.“ Řekl: „Nepřibližuj se sem! Zuj si opánky, neboť místo, na kterém stojíš, je půda svatá“ (v. 3-5). I v tom vidíme přítomnost svatého Boha, který vymezuje jasné hranice člověku, ale zároveň s ním z milosti vstupuje do společenství, do kontaktu, do rozhovoru. Bůh se zde tedy na symbolické rovině zjevuje jako plamen, který ale nechce zničit. To si má i Mojžíš uvědomit. Má si zout opánky, protože to není jen tak, přijít do Boží přítomnosti. Vždyť je svatá! Ale zároveň Bůh Mojžíše nevyhání. Naopak. Hovoří s ním, volá ho k úkolu a tak ho přijímá.

Setkání s Bohem se tak často nese ve **dvojím duchu**. Je to setkání, které „pálí“ a přece „nespaluje“. Boží pohled nás **obnažuje** až na kost. Vysvléká nás do naha. Setkat se s Bohem, to znamená setkat se s Božím pohledem, který nevynechá žádný kout našeho srdce. A to často pálí. Výmluvné je, že Mojžíš si snaží zakrýt tvář před Bohem. Bojí se mu jakoby „pohledět do očí“. Nebývá nám u toho vždycky lehké, jako Mojžíšovi, když Boží pohled pronikne až na „rozhraní duše a ducha, morku a kostí“ (Žd 4,12). Vyděšení se ukrýváme. Chce se zahalit.

Ale to není všechno, co při setkání s Bohem můžeme zažít. Ano, Bůh obnažuje naši duši ve vši její bídě a nahotě, ale zároveň se k nám přece i **přiznává**. Mojžíš sám nesvatý vstupoval na svatou půdu. Zahalil si tvář před Boží tváří. Cítil se „spalován“ Boží přítomností. Ale přece neshořel. Bůh se i k němu přiznal. A jak? Svým představením se: „*Já jsem Bůh tvého otce, Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův*“ (v. 6). Uvědomme si, kdy a ke komu tato slova zazněla. Zazněla k Mojžíšovi, muži, který pocházel z rodu Abraham, Izáka a Jákoba. Ale s tímto lidem vlastně nikdy pořádně nežil. Prvních 40 let je „Egyptanem“, dalších 40 let je „Midjancem“. Kým je tento muž ve skutečnosti? Izraelita, Egyptan nebo bača na Midjánu? Značně rozpolcená minulost, která v Mojžíšovi mohla vzbuzovat pochybnosti o vlastní identitě. Jsem židovský otrok, egyptský princ nebo midjánský pastevec? Kdo jsem? A Bůh, který se s ním setkává mu dává odpověď: „*Já jsem Bůh tvého otce, Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův*“. Jsem Bůh „tvého otce“ a i těch dalších tvých otců - Abrahama, Izáka a Jákoba. A jestliže jsem Bohem tvých otců, pak jsem i tvým Bohem. Bůh obnovuje Mojžíšovu identitu. Ty nejsi ani Egypta, ani Midjánu. Ty jsi především můj. Jsem Bůh tvého otce, a tudíž i Bůh tvůj. Možná jsi, milý, Mojžíši v horké půdě sinajské pouště notně seschl a už zapomněl, ale já jsem na tebe nezapomněl. Jsi můj a patříš k mému lidu.

Tak obojí Mojžíš prožívá - Boží spalující žár, ve kterém je nebezpečno se pohybovat obut a nezahalen. Ale zároveň ten Boží svatý žár Mojžíše nespaluje, ale přijímá. Bůh se k němu přiznal.

Jsem, který jsem

V dalším rozhovoru Bůh Mojžíše vysílá na cestu splnit úkol, který pro něj připravil: „*Nuže pojď, pošlu tě k faraónovi a vyvedeš můj lid, Izraelce, z Egypta*“ (v. 10). Na to Mojžíš není připraven. Ano, tehdy před 40 lety, jsem byl při síle. Chtěl jsem pro své bratry něco udělat. Proto jsem zabil toho Egyptana. Tehdy sis mě Bože měl použít, a ne teď, v osmdesáti. Tehdy jsem byl někým. Pohyboval jsem se ve vrcholných kruzích. To jsem ještě měl „konexe“ a nějaký vliv. Ale teď jsem stařec s ovceři, na kterého všichni doma dávno zapomněli. Už tehdy o mě nestáli, což teprve nyní!

„*Já budu s tebou*“, odpovídá Bůh (v. 12). A tady nastává dlouhý Mojžíšův zápas s Hospodinem. Je to zápas o to přesvědčit Boha, že Mojžíš je k takovému úkolu zcela nevhodný a ať si na ten podnik Hospodin najde někoho jiného. „*Já budu s tebou*“, říká Hospodin. To je Pane Bože hezké, to říkáš vždycky, když chceš po člověku něco nemožného. Ale co si s tím počnu! To bych musel sebrat víru a jít. Jít a věřit. A to je moc těžká věc. Mojžíš se s tím jen těžko vyrovnává. A tak začíná ta dlouhá debata Mojžíše s Hospodinem, ze které jsme četli jen ten úvod.

A tak ten plamen který plane, ale nesežehne pokračuje dál. Tentokrát ho Mojžíš cítí v tom povolání. Plamen povolání se mu zdá tak palčivý, pálí ho k nesnesení. Kroutí se pod tíhou povolání jak jen může. Nemůže vydržet ten žár zodpovědnosti, ke které ho Bůh volá. Cítí, že když kývne, všechno se obrátí vzhůru nohama a ten, který měl pomýšlet na poklidné dožití, se bude muset pustit do úkolu, který by byl nad síly mnohem mladšího člověka. Ale zase - je to plamen, který pálí, ale nemá zničit. Palčivé poslání, ale také ujištění: „*Já budu s tebou*.“ Dokonce Bůh Mojžíšovi vyhoví a sdělí mu své jméno: „*Jsem, který jsem*“. Tak vykládá Bůh své jméno. Já jsem ten, který jsem. To zní jako nějaká šifra. Ale význam má povzbudit Mojžíše i Izraelce: Já jsem ten, který je ... který je přítomen, který je s vámi, který vás neopustil. Já jsem stálá přítomnost. Jsem, který jsem. Vždycky jsem byl a budu. A o to se můžete opřít.

Co my?

Co si z toho příběhu můžeme odnést my? Také pro nás je - a kéž je - setkání s Kristem setkání s plamenem, který pálí a přece i zachraňuje. Připusťme si k tělu ten Kristův pohled, pronikavý pohled evangelia, který obnažuje a odhaluje všechno skryté hluboko v srdci. Ale i když se takového pohledu bojíme, nechce nám přinést zkázu, ale záchranu. Ano, Kristus vstupuje na půdu našeho srdce „na přímo“, vynese před svou tvář leccos, co bychom chtěli, aby tam uvnitř zůstalo. A to pálí. Ale Kristus je zároveň ten svatý, který přijímá nás nesvaté, který dává svůj život na odpuštění hříchů. Všelijak rozbiti hříchem přicházíme před tvář toho jediného Svatého, jehož pohled nemůžeme snést a přece od něj uslyšíme jako Mojžíš: „*Já jsem Bůh tvého otce*“ i Bůh tvůj. Jsi můj. Za tebe jsem dal svůj život, abys ty mohl žít. A právě tebe a nikoho jiného chci poslat a použít. Jdi a splň svůj úkol, který pro tebe mám. Já budu s tebou. I pro tebe „jsem, který jsem“. Tedy i ty nyní „bud““. Bud' můj.